

Dicsőség a háttérben szereplőknek

2016 évi Magyar Teátrum díjasok

2016. december 17-én már hetedik alkalommal – látványos évváró gálaműsor keretében – adták át a Békéscsabai Jókai Színházban a színházi háttérszakmák elismerésére hivatott Magyar Teátrum díjakat.

FOTÓK: A-TEAM IGNÁCZ BENCE

▶ Balról jobbra: Óri Rózsa, Somfai Péter, Ignác György, Szaniszló Tamásné, Krisztiáni István, Kovács Ferenc, Hauser József, Nagy Imréné és Bojczán István

Nagyszabású díjátadó ünnepség tanúi lehetnek mindazok, akik a színház színpadán zajló előadásokon kívül kíváncsiak arra is, miként értékeli a szakma azokat, akik segítik ennek a világnak a belső háttérmunkáit. Ez a díjátadó ünnepség róluk szól, azokról, akiket a nézők nem láthatnak, de akiknek a munkája nyomán a végeredmény, a hatás jelen van a színpadon. A mostanival együtt immár hetedik alkalommal a Magyar Teátrumi Társaság képviselői azokat ismerték el, akik a háttérszakma kiválóságai. Az alapítók célja a színházi háttér- és kiszolgálószakmák, valamint az azokat kiemelkedően magas szinten művelő szakemberek erkölcsi és anyagi elismerése.

Maga a díj egy csapágy alakú műtárgy, melyről az első díjátadó gálán az elismerés kitalálója, Fekete Péter, a Jókai Színház akkori igazgatója a következőket mondta: „Maga a díj egy csapágyat formázó iparművészeti alkotás, hiszen a háttérmunkások, mint egy-egy csapágygolyó a forgószínpad szerkezetében, egymást érintve forgatják, mozgatják a színház nagy gépezetét. Vegyünk ki egyet-egyét ezek közül a golyók közül, és egy estére fényesítsük meg, aranyozzuk be azokat, adjuk át díjként – majd helyezzük vissza őket a többiek közé.”

Ebben az esztendőben a szakmai zsűri nyolc háttér dolgozónak ítélte oda az elismerést, akik nemcsak szakmailag, hanem színházszeretőkben, munkájuk iránti alázatukban is példamutató képviselői hivatásuknak.

Az „Arany Csapágyat” **Bojczán István**, a Békéscsabai Jókai Színház műszaki csoportvezetője, **Hauser József**, a Nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház hangtárvezetője, **Ignác György**, a Szolnoki Szigligeti Színház műszaki vezetője, **Kovács Ferenc**, a Soproni Petőfi Színház műszaki vezetője, fővilágosítója, **Nagy Imréné**, a Sarvasi Cervinus Teátrum színházi titkára, gazdasági ügyintézője, **Óri Rózsa**, a Radnóti Színház rendezőasszisztense, **Somfai Péter**, a Budapesti Operettszínház világítástervezője, és **Szaniszló Tamásné**, az Egri Gárdonyi Géza Színház jelmeztárvezetője vehette át.

A Magyar Teátrumi Társaság 2010-ben alapított díjával a színházi háttér- és kiszolgálószakmákat magas szinten művelő szakembereket ismeri el. A legkiválóbbak kapnak díjat, azok, akik nélkül sohasem valósulhatna meg az előadások végén érzett katarzis, a tapssal megköszönt színházi csoda. Magyarországon mintegy ötven színházban több mint ezer ember dolgozik a színpad mögött, s szolgálja ki a rivaldafényben állókat.

Az aranyozott csapágygolyót formázó díjat – mellyel ezer euró pénzjutalom jár – megkaphatja bármely színházi háttérszakma művelője, aki munkájával, személyiségével, a magyar színházművészet iránti odaadásával rászolgált erre. A Magyar Teátrum díjra jelöléshez két, állami díjjal elismert színművésznak és a Magyar Teátrumi Társaság egyik színházigazgatójának együttes javaslata szükséges, majd egy zsűri választ a jelöltek közül. A díj összegének felét a díjazott színháza állja, a másik felét a színháztechnikai cégek biztosítják. Ez alkalommal az Interton Group, a Lysis-Project, a Luminis, a Pelyhe & Társa, a Színpad- és Emelőgéptechnika és a Zaj Rendszerház támogatta a díjazottakat.

Hauser József hangtárvezető

1973-ban végeztem a nyíregyházi 107. számú Mező Imre Szakmunkásképző Iskola emelt szintű villanszerelő szakán. Először egy építőipari cégnél dolgoztam mint villanszerelő, majd még néhány cégnél, szintén a szakmában helyezkedtem el. A színházhoz egy barátom kapcsán kerültem 1981-ben mint világosító. Ekkor indult a színház önálló társulattal. Gyakorlatilag alapí-

tó tagja vagyok a Nyíregyházi Móricz Zsigmond Színháznak. A második évadban kerültem át a hangosítótárbá. Léner Péter igazgatása alatt beiratkoztam a Színművészeti Főiskola színháztechnikai szakára. Mivel azonban nem tartottam megfelelőnek az oktatás színvonalát, otthagytam. Ma is azt gondolom, hogy ezt a szakmát csak rengeteg gyakorlással lehet igazán elsajátítani, megtanulni!

A színházi hangosítás érdekes és időnként bonyolult munka. A szakmában gyakorlatilag naprakésznek kell lenni, hogy bármilyen ötlettel állnak is elő a rendezők, meg tudjuk oldani. A hangtár feladata: a bemutatásra kerülő darabok magas szintű kiszolgálása, megvalósítása, a rendező és a zenei vezető kívánsága szerint.

A színházban működő összes hangtechnikai berendezés üzemeltetését ismerni kell. Az előadások kiszolgálása mellett a készülékek javítása is a hangtár munkatársainak feladata. Ezenkívül hangfelvételek készítése, reklámok gyártása, élő koncertek keverése, külső előadások lebonyolítása, a Vidor Fesztivál kiszolgálása is a munkánkhoz tartozik. Az összes hanggal kapcsolatos feladat, mint az effektek gyártása, dalok felvétele, majd keverése és az előadásokon a bejátszások lebonyolítása a mi dolgunk. Színházunkban a hangtár létszáma három fő, kevés, de sajnos gazdasági okok miatt nincs lehetőség több státuszra. Nálunk a munkamegosztás úgy alakul ki, hogy az évad játszási terve alapján a kollégák választanak a számunkra legjobban megfelelő előadások közül. Amennyiben ez az évad során mégsem működik, akkor közösen megoldjuk a helyzetet.

A színház hangtechnikai felszerelése korszerűnek mondható. Minősége általában jó, haladunk a korról. Vannak régebbi berendezések is, de azok is üzemképesek, lehet velük dolgozni. Három játszóhelyünk van, mindegyik alkalmas magas szintű produkciók kiszolgálására. Digitális keverőpult van mind a három helyen, Imac számítógépes hangbejátszási lehetőségek vannak, amivel a különleges igényeket is meg

valamit” megbeszélni nappal, amikor úgyis bent vagyok és dolgozom. A bemutató végén már mindenki a társalgóban volt, amikor az igazgató úr csendet kért, és bejelentette, hogy én kaptam meg a Magyar Teátrumi Társaság díját. Nagy meglepetés volt ez számomra.

Kovács Ferenc **műszaki vezető, fővilágosító**

Mindig szerettem volna színház közelébe kerülni. Művészi ambícióim is voltak, de végül a színház műszaki oldalán kötöttem ki. 1984-ben szereltem le a katonaságtól, és azóta foglalkozom ezzel a tevékenységgel. Elektronikai végzettségem volt, és a Veszprémi Petőfi Színháznál jelentkeztem felvételre világosítónak. A műszaki vezető azonban azt tanácsolta, hogy inkább a Művelődési Háznál próbálkozzam, mivel családos ember voltam már, ott talán kedvezőbb a munkabeosztás. Ezért a Veszprém Megyei Művelődési Központban kezdtem el dolgozni.

A Művelődési Központban a sokoldalú tevékenység mellett működött egy színjátszó csoport is. Első színházi munkám Frank Joslyn Baum: *Óz, a nagy varázsló* c. darabja volt, amelynek én lettem a világosítója. Az előadással bejártuk a megyét és a felvidéki magyarlakta területeket. Ettől kezdve minden évben készítettünk egy új előadást és utaztunk vele. Elvégeztem a Színház- és Filmművészeti Főiskola műszakivezető-képző szakát, fővilágosítói képesítést szereztem. 1998-ban kapcsolatba kerültem Pataki Andrással, aki akkor alapította

tudjuk oldani. Több irányból érkező hanghatást vagy bármilyen hangeffekt bejátszását, különleges mikrofonozási feladatokat is el tudunk végezni.

A kitüntetéséről úgy értesültem, hogy a színházunk igazgatója szólt nekem egy bemutató előtti nap, hogy a bemutató napján, az ünnepségen szeretne velem beszélni. Nem igazán értettem, hogy miért nem lehet „azt a

meg a Forrás Színházat. Előadásokat hoztunk létre és utaztattunk az országban.

2012-ben Pataki András a Soproni Petőfi Színház igazgatója lett, megkért, hogy lássam el az ottani műszaki vezetői teendőket. A következő évben Sopronba költöztünk, azóta itt dolgozom mint műszaki vezető, fővilágosító. Az új vezetés azzal az elhatározással indult, hogy igazi, széles spektrumú népszínházat hoz létre. Ekkor alakult meg a Soproni Színház táncgázata is, Demcsák Ottó vezetésével, amely azóta Sopron Balett néven a színház keretein belül működő önálló együttesé vált.

Az eltelt időszak alatt évenként nyolc-tíz új bemutatót tartottunk. Ez a feladat a műszakiak részére óriási kihívás, mert a mai napig nincs megfelelő létszámú műszaki stábunk. Ennyi bemutatót és előadást másképpen nem is lehetne lebonyolítani, csak olyan emberekkel, akik a szívüket, lelküket kiteszik a színházért.

A műszakiak létszámából a díszítőtár hat fő, ebben benne van a kellékes, a színpadmester és a „zsinóros” is. Vannak előadások, ahol ezzel a létszámmal nem lehet megoldani a díszletezést, de ha rászorulunk, az éppen nem szereplő színészek is segítenek a díszletezői munkában. Van úgy, hogy külsős segítőkkel építjük a díszleteket. Összesen két világosító dolgozik a színházban. A legtöbb előadásnak én készítettem a világítási tervet, ami mindig nagy kihívás. A hangtár létszáma szintén két fő. A jelmeztár és a fodrásztár összesen három fő.

A Soproni Petőfi Színház épülete több kisebb javításon esett át, igazi nagy felújítás azonban 25 éve volt utoljára. Nagyon szeretném, ha még részt vehetnék egy nagyobb rekonstrukcióban. Az elmúlt négy évben voltak színvonalas fejlesztések. A hagyományos lámpaparkunkhoz vásároltunk LED-es fényvetőket és robotlámpákat. 2013-ban sikerült lecserélni az elavult vetítőinket egy nagy teljesítményű projektorra, vetítőfelületnek új operafólia lett felszerelve. Új Grand MA 2 Ultra-Light fényvezérlő pultunk van, és új a bejátszó szoftverünk is, ami közvetlenül a fénypultról vezérelhető. Fejlesztettük a hangtechnikát is, sok zenés darabot mutatunk be. Van olyan előadásunk, ahol zenekar és kórus is van, így a zenekari árkot is be kell mikrofonozni, és 26 mikroportot működtetünk a színpadon.

Számomra a világítástervezés azt jelenti, hogy felöltöztetem az előadást. A díszlettervező behelyezi a cselekményt egy térbe, a rendező ebbe a térbe belerendezi a színészeket, a fényvel láthatóvá tesszük az előadást. A vi- →

→ lágítással felerősíthetünk vagy gyengíthetünk bizonyos elemeket, és így szolgálhatjuk a mondanivalót. Ez azt jelenti, hogy egy világítástervezőnek minden területtel együtt kell működnie, különösen fontos a jó kapcsolat a díszlettervezővel és a rendezővel.

Az előadás előkészítésekor – ha időm engedi – részt veszek az olvasópróbán. Ott mindig olyan információk hangzanak el, ami beindítja a fantáziámat. Megszületnek az első ötleteim, amelyek egy része azután színpadra is kerül. Amikor megismerem a díszletterveket, már van elképzelésem a világításról, tudom, hogy milyen hatásokat akarok elérni, milyen fényvetőket fogok használni. Elképzelésemet megbeszélem a rendezővel, hogy számára elfogadható-e a tervem. A világítás a rendező és emlékp próbák után a díszletes összp próbák során kapcsolódik be az előadás létrehozásának folyamatába. Régebben csupán a színpad megvilágítására törekedtek, és csak egy-két művészi elemet csempészték a darabba. Ma már a korszerű berendezések segítségével sok effektet használunk, talán a bőség zavarával küzdünk. Elvem az, hogy mindig csak a legszükségesebbet kell hozzáadni az előadáshoz. A világítás soha nem lehet főszereplője egy előadásnak, de nagyon fontos tényező, főleg zenés darabokban. Látványos előadásaink voltak tavaly az *Álmos legendája*, *A dzsungel könyve* és decemberben *A diótörő*. Mozogtak benne a fények, de mindig a tartalmat erősítették, nemcsak a látványt. A mondanivalót kell kihangsúlyozni, ez az elvem.

A fővilágosítói tevékenységemet időnként nehezen tudom összeegyeztetni a műszaki vezetői munkával. A színház folyamatos „üzem”, mindig mozgásban van, így a műszaki vezetőnek naprakésznek kell lennie. Feladata, hogy a technika működőképes és biztonságos legyen, de ugyanilyen fontos a színház művészeti vezetőivel és nem utolsósorban a beosztottakkal való napi munkakapcsolat.

A Pro Kultúra Kft.-nél van üzemeltetésvezető, aki az épület általános műszaki problémáit megoldja, de a színpadi gépészet és a szcenikai berendezések hozzám tartoznak. Van forgószínpadunk, az utóbbi időben beszereltünk a színpadra néhány gépi díszlethúzó berendezést. Ponthúzóink még nincsenek, amikor ilyenekre volt szükségünk, azt bérelni kellett.

Sopronban az *Evita* című előadásunk színpadra állításánál láttam el szcenikusi feladatokat, melyet Katona Imre, színházunk vezető dramaturgja rendezett. Az *Evita* nagyszabású előadás volt, a díszlet legyártása és a szcenikai megoldások kitalálása nagyobb feladat volt az átlagosnál. Most, műszaki vezetőként ezt a munkát majdnem minden darabban elvégzem. Színházunknak nincs díszletgyártási kapaci-

tása, külső műhelyekkel és vállalkozókkal kell mindent megoldani.

A színházaknál nehéz elképzelni azt, hogy a háttértárák áldozatos munkája nélkül jó előadások szülessenek. Ünnepi pillanat, amikor díjat kap egy műszaki dolgozó. Ilyenkor egy kicsit visszatekint az ember. Tulajdonképpen az egész életemet végigtanultam. Mindig fénytechnikával foglalkoztam, de a Forrás Színháznál már betekintést nyertem a díszletgyártásba és a díszletállítási folyamatokba, bár igazán ezzel a feladattal csak műszaki vezetőként szembesültem. Mindig igyekeztem mélyebb ismereteket szerezni, ezért végeztem el a Színház- és Filmművészeti Főiskola műszakivezető-képző szakát is. Utána a Veszprémi Egyetemen tanultam információrendszer-programozást. Mikor lehetőségem nyílt, „átkalandoztam” a bölcsészeti területekre. Talán kicsit meglepő egy műszaki vezetőtől, a diplomámat teológiából szereztem. Ez azért fontos a számomra, mert olyan ismeretekre tettem szert, amelyek „egyenrangú” fellé tettek a művészvilágban. Az embernek folyamatosan képeznie kell önmagát ahhoz, hogy alkotó társsa lehessen a rendezőnek, a koreográfusnak, a dramaturgnak. Tudjon hozzászólni az előadások létrehozása kapcsán felmerülő művészi kérdésekhez. Részt vettem még a Veszprémi Egyetem mesterképzésén etikatanári szakon, ezt nem fejeztem be. Azt gondoltam, már abbahagyom a tanulást, de nem így alakult. A Színház- és Filmművészeti szervezésében, a Corvinus Egyetem épületében díszlettervezést tanulok Gyarmathy Ágnes osztályában. Örülök, hogy belevágtam, mert fontosnak tartom, hogy erről az oldalról is rálátásom legyen a színházban folyó munkára.

Ma már égetően szükség lenne egy olyan

színházi szakképzésre, amely közép- és felsőfokon képez színházi szakembereket. Nagyon jó lenne, ha a munkára jelentkezők rendelkeznének a színházi munkaterületek legalább alapvető ismeretével.

A színháznál dolgozók körében óriási probléma a magánélet, a családdal való törődés megoldása. Köszönettel tartozom a feleségemnek, aki olyan társam, hogy a munkámhoz igazi családi háttérrel biztosított. Három gyerekem és négy unokám van. Büszke vagyok a gyerekeimre, mind a két fiam színháztechnikával foglalkozik, egyikük hangtechnikus, a másik világosító. Apaként nagy örömmel tölt el, hogy fiaim folytatják azt, amit csinálok. Közösen alapítottunk egy céget, ezt a nagyobbik fiam vezeti, fantasztikus élmény számomra, ha együtt dolgozhatok velük. Dávid fiam a Pesti Magyar Színházban, Szabolcs Veszprémben, a Pannon Várszínházban dolgozik. Időnként közös szakmai megbeszélést tartunk. Az ő mai szemléletükből nagyon sokat merítetek. Bízom benne, hogy ők is tanulnak abból a rengeteg tapasztalattól, ami bennem felhalmozódott.

Nagyszerű dolog, hogy van egy díj, amit a színházak műszaki dolgozói megkaphatnak. Nagyon meglehető volt a díjátadón, hogy az igazgatóm elmondta: „Mi húsz éve együtt rójuk az utakat”. Ezt óriási megtiszteltetésnek érzem, köszönettel tartozom a színház vezetésének, az egész társulatnak, hogy egyáltalán gondoltak rám. Jólesett az a fajta elismerés, gratuláció, amit a díj átvétele után a kollégáktól kaptam. Nem is gondoltam, hogy ennyien számon tartanak a szakmában.

Valamennyi kitétetettnek gratulál a Szervezőbizottság!

KÁRPÁTI IMRE

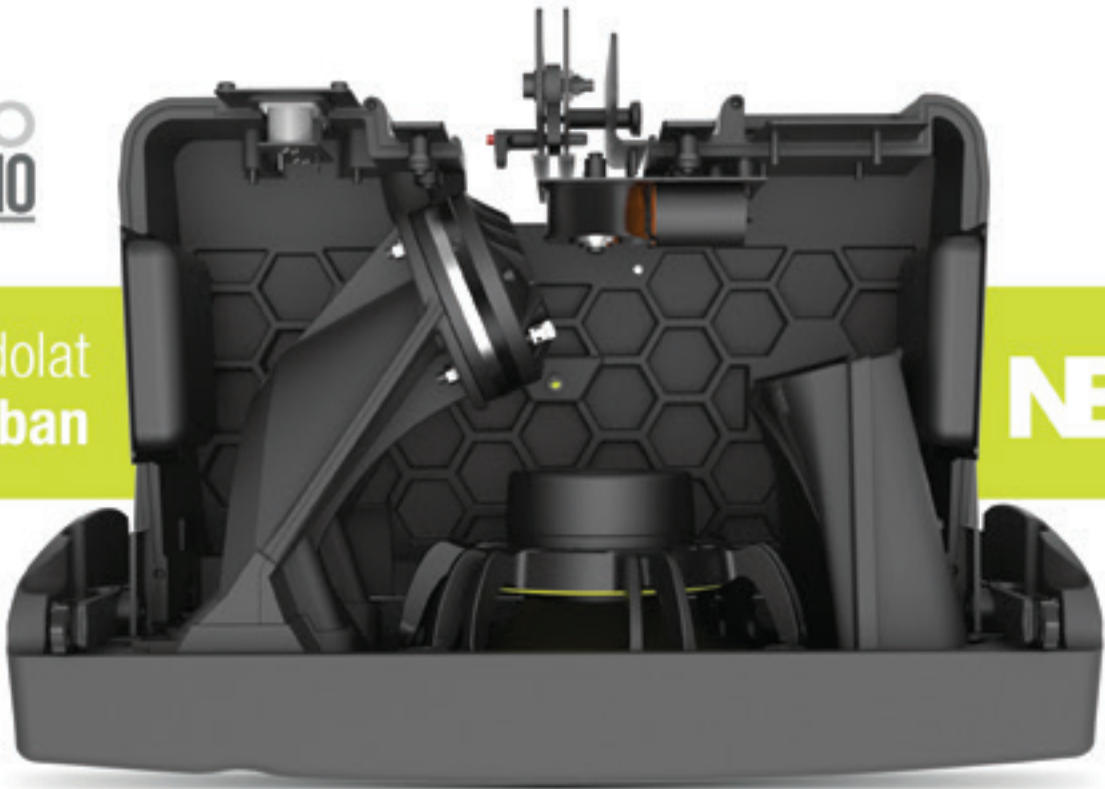

▶ A gála fináléja: jelenet a *Diótörő és Egérkirály* musicalből

Geo
M10

Gondolat
a dobozban

NEXO

A LEGFEJLETTEBB KOMPAKT LINE-ARRAY TECHNOLÓGIA BELÜLRŐL

131dB? 59Hz-20kHz? Váltás 80° és 120° között
másodpercek alatt?

Automata kapcsolódás a modulok között
(AutoRig™)?

Egy 4x4 végfokkal nyolc kompakt és hat sub?

21 kg? Egy emberes függesztés?

NEXO hangzás?

Igen. Ezek a tények.

LISYS-PROJECT
STAGE TECHNOLOGY

www.lisys-project.hu
1142 Budapest, Tengerszem u. 78.
hangtechnika@lisys-project.hu